

de blauwe klauwier

JAARGANG 13 NR 3

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van VOGELWERK GROEP DE KEMPEN, en verschijnt 4 - 5 keer per jaar.

LOSSE ABONNEMENTEN zijn verkrijgbaar door storting van f26,50 op bankrekeningnummer 122716337 van de Rabobank Hoogeloon, ten name van Vogelwerkgroep de Kempen onder vermelding van "abonnement Blauwe Klauwier". Het gironummer van de Rabobank Hoogeloon is 1118489. De portokosten zijn in de prijs inbegrepen.

DE REDACTIE bestaat uit: Jack Bos, Fred Geven, Lex Peeters en Jan Wouters. Het redactie-adres is: De Braken 11, 5541 AC Reusel

VOGELWERK GROEP "DE KEMPEN": beoogt hoofdzakelijk bezig te zijn met vogelstudie en natuureducatie, in het algemeen gericht op de Kempen. Dit ten einde vogels te beschermen en de kennis op het ornithologisch vlak te vergroten. Bovendien om de belangrijkste vogelgebieden te kunnen beschermen en eventueel te beheren. Hiernaast kunnen andere activiteiten plaats vinden, indien die leiden tot algemene natuurbescherming, natuurbeheer, natuurstudie en natuureducatie.

LIDMAATSCHAP is te verkrijgen door storting van f45,-- of f35,-- (studenten) op bankrekeningnummer 122716337 van de Rabobank Hoogeloon, ten name van Vogelwerkgroep de Kempen, onder vermelding van "lidmaatschap Vogelwerkgroep". Het gironummer van de Rabobank Hoogeloon is 1118489.

De contributie kan ook gestort worden op giro 5552526 ten name van G. Sanders, J.Goossensstraat 33 te Hoogeloon onder vermelding van "lidmaatschap Vogelwerkgroep".

Gezinsleden betalen f22,50.

ALLE POST, gericht aan Vogelwerkgroep "De Kempen" kan geadresseerd worden aan de secretaris: Renée Loos, Lensheuvel 37, 5541 BA Reusel, tel. 04976-3049.

HET DIA-ARCHIEF wordt beheerd door: Wim de Kroon, Kuikseindse weg 6, 5091 TD Middelbeers, tel. 04244-2329.

NIETS UIT DE BLAUWE KLAUWIER MAG WORDEN OVERGENOMEN, ZONDER VOORAF VERKREGEN SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE!

VAN DE REDAKTIE

Eindelijk weer een Blauwe Klauwier zal menigeen zeggen. Het heeft lang geduurd voordat er voldoende kopij binnen was om weer een nieuw nummer uit te brengen. Het blijft nog steeds zo dat de leden groten-deels het blad moeten vullen. We moeten geen Klauwier krijgen die vol staat met overgeschreven krante- en andere artikelen. Dan zijn originele stukjes van de lezers veel beter, ook al gaan die dan maar zijdelings over vogels. Al doende leert men en je moet ergens mee beginnen. Gelukkig zijn er ook mensen die iets ingeleverd hebben na de oproep in no. 12-3.

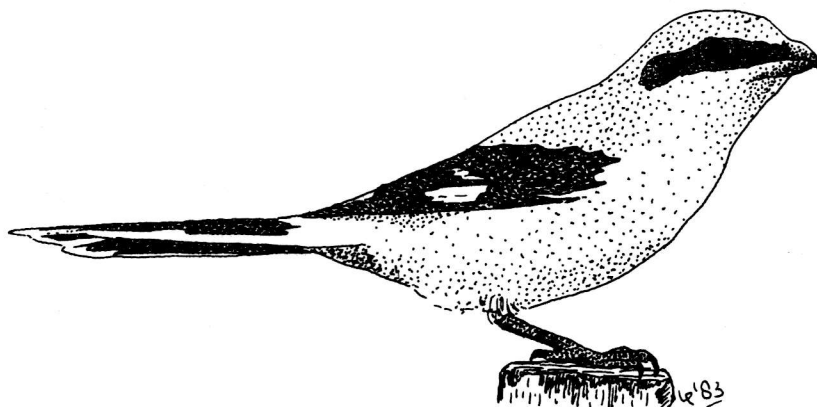
Er zijn tijden geweest dat de redactie zei: geen vakantie-verhalen insturen want ze komen allemaal op hetzelfde neer, ze hebben geen betrekking op de Kempen en de Blauwe Klauwier wordt er te dik van.

Van dat laatste hebben we nu geen last meer en de twee vakantiebijdragen in dit nummer laten zien dat ze ook heel lezenswaardig kunnen zijn. Het overzicht van de bijzondere waarnemingen van 1986 gaat duidelijk over de Kempen.

Als er genoeg mensen verslagen van onderzoekjes, excursies en dergelijke blijven maken dan zal er ook wel weer eens een volgend nummer uitkomen.

Lex zit verlegen om stukjes voor zijn rubriek Vogelvaria, die hij niet alleen vol kan schrijven. Iedereen die in het veld komt ziet toch wel eens iets opmerkelijks. Zet het op papier en stuur het op naar Lex of lever het in bij mij. Bob zal ook de bij hem vastgelopen rubriek "Bob sprak met" een duwtje geven en iemand van de leden gaan interviewen. We wachten af.

Jan Wouters

BIJZONDERE WAARNEMINGEN IN DE KEMPEN 1986

HENK HENDRIKS

Dit overzicht omvat soorten die in opvallende aantallen werden gezien, soorten die in ons werkgebied vrij zelden worden waargenomen, soorten die ook landelijk gezien zeldzaam zijn alsmede enkele broedvogelsoorten.

Geoorde Fuut. - 15 broedgevallen de Flaes.

- 4 broedgevallen bij het Goorven.
- 6 broedgevallen bij het Talingven.
- 1 broedgeval Hasselsvennen.
- 1 mogelijk broedgeval Ringselven.
- 7 - 11 aug. 1 ex. soms 2 Kromven, Landschot.
- 15 - 16 aug. 1 ex. Keijenhurk.

Roodhalsfuut. - Op 3 mei 2 exx. in zomerkleed Goorven.

Aalscholver. - Op 13 aug. 1 ex. Kromven en op 19 aug. 1 ex. Valkenswaardse V.V.

- Op 28 oktober 85 exx. overvliegend Hulsterbroek Geldrop.
- Op 2 nov. 4 exx. overvliegend noord, de Hertgang.

Kwak. - Op 12 mei vloog er een adult ex. over Budel-Schoot.

Lepelaar. - Van 6 - 23 aug. pleisterde een juv. ex. op de Keijenhurk.

Coievaar. - Op 15 maart 1 ex. overvliegend Budel.

- Op 1 april 1 ex. cirkelend boven de Hoort, Budel-Dorplein.
- Op 3 mei 1 ex. Soerendonks Goor.
- Op 4 mei 4 exx. doortrekkend zuid-west. richting B. Dorplein.

Zwarte Coievaar. - Van 7 - 9 aug. verbleef er 1 ex. Keijenhurk.

Blauwe Reiger. - Op 31 aug. een maximum van 65 exx. op de Landschotse Heide.

Purperreiger. - Op 30 april 1 sub-adult Soerendonks Goor.

- Op 14 juni 1 ex. visvijvers Landschot.

Wilde Zwaan. - Gedurende de maand maart 4 exx. op het Soerendonks Goor.

Kolgans. - Op 11 jan. 26 exx. overvliegend Eersel.

- Op 12 febr. 3 exx. overvliegend Hulsel.

Brandgans.- Gemendgd broedgeval met Grauwe Gans te Budel Dorplein.

Grauwe Gans.- Tenminste 3 broedgevallen Budel Dorplein.

- Op 12 april 1 ex.Goorland.

Bergeend.- 1 broedgeval op de Flaes.Er werden hier 5 juv.gezien.

- Op 9 maart 1 man.Kleine Beerse en op 10,11 maart 1 man.Klein Meer.

- Op 30 april 1 paartje Soerendonks Goor.

- Op 15 aug. 1 juv. ex.Wasven,Strabrecht, op 25 aug. 1 juv. ex.
Budel Dorplein.

Casarca.- Gedurende de maanden april en mei geregeld 1-2 exx.Soerendonks Goor.

- Op 26 mei 1 ex.overvliegend Groote Heide.

Nijlgans.- Op 21 jan. 1 ex.op weiland bij IJzeren Man,Geldrop.

- Gedurende de maanden april en mei geregeld 1 ex.Soerendonks Goor.

Smient.- Op 15 en 19 maart 2 man.en 1 vr.Soerendonk.Op 17 maart 7 exx.Cartier.

- Op 16 nov. 2 vr.Soerendonk.Op 7 dec.hier 1 vr.

- Op 6 dec. 1 paartje Goorven.

Zomertaling.- Gedurende de maand april enkele malen 1-2 exx.Soerendonk.

- Op 3 mei 2 mann.en 1 vr.Platvoetje,Strabrecht.

- Op 31 mei 4 mann.Beuvén,Strabrecht.

Pijlstaart.- Op 4 april 1 paartje Groot Malpieven en 1 paar Soerendonk.

- Op 16 aug. 1man de Heesch en op 24 aug. 1 ex.Landschot.

- Op 16 okt.en op 22 nov.1 vr.op het Goorven.

Krakeend.- Op 19 aug. 55 exx.op de Valkenswaardse Visvijvers.

Krooneend.- Van 8-11 okt. 1 vr.op de IJzeren Man, Geldrop.

Nonnetje.- Op 2 jan 1 vr.op het Eindhovens Kanaal bij Geldrop.

- Op 9 en 10 maart 1 man.en 2 vr.op de Kleine Dommel,Geldrop.

- Op 11 febr. 1 vr.Hanevoet, Veld

Visarend.- Op 10 april 1 ex.O.N.O.Reusel en op 15 april 1 ex.Soerendonk.

- Op 5 mei 1 ex.Ringselven,1 ex.Strijperheg en 1 ex.Soerendonk.

Rode Wouw.- 25 april 1 ex.Hapert en 27 april 1 ex.Budel Dorplein.

- 8 mei 1 ex.visvijvers Bergeijk.
- 17 mei 1 ex.Loozerhei,Budel en 1 ex.Cartier.

Zwarte Wouw.- Op 16 april 1 ex.Soerendonk en op 20 april 1 adult B.Dorplein.

- Op 5 mei 1 ex.Kraanvennen op de Groote Heide.
- Op 17 mei 1 ex.Loozerhei,Budel en op 21 mei 1 ex.Strabrecht.
- Op 28 mei 1 ex.Zwartven,Hooge Mierde.
- Op 19 juni vloog er 1 ex.over Steensel.

Wespendief.- Op 2 mei 1 ex.Soerendonk.Op 14 mei hier nog 1 ex.

- Op 16 mei 1 ex.Strabrecht en op 19 mei 1 ex.Ringselven B.Dorplein.
- Op 30 mei 2 exx.Moerbleek.
- Op 21 aug. en op 7 okt. 1 ex.op Strabrecht.
- Op 7 sept. 1 ex.Cartier en op 13 sept. 1 ex.Valkenswaardse V.V.

Bruine Kiekendief.- 1 broedgeval bij de Flaes.

- 1 mogelijk broedgeval bij de Keijenhurk en 1 mogelijk broedgeval bij het Ringselven.

Grauwe Kiekendief.- Op 24 april 1 vr.Strabrecht.

- Op 21 mei 1 ex.(vrouwkje) laag doortrekkend "Grote Bos", Geldrop.

Roodpootvalk. - Op 17 mei 1 vr.Ringselven,Budel Dorplein.

- Op 24 aug.1 adult vr. en op 6 sept. 1 juv.ex. Reuselse Moeren.

Smelleken.- Op 8 april 1 man.Strabrecht.Op 7 okt. 1 vr. Strabrecht.

Korhoen.- Op de Landschotse Heide 4 man. en 6 vr.

Porseleinhoen.- Op 14 mei en 12 aug. 1 ex.Cartier.

- Op 18 mei 2 zangposten op Landschot.
- Op 7 juli werd er 1 adult ex.gezien bij het Beuven.

Kwartel.- Op 31 mei 1 ex.zingend Berkven

- Op 13 juni 1 ex.Hamelerdijk,Reusel.

Scholekster.- Op 1 april 34 exx. op de Loozerhei.

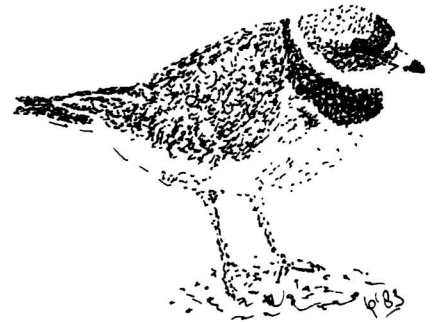
Strandplevier.- Op 31 aug. 1 onv. ex. Loozerhei, Bûdel Dorplein.

Bontbekplevier.- Op 17 mei 1 ex. Valkenswaardse V.V.

- Op 31 mei 7 exx. Beuven en op 26 juni hier nog 1 ex.
- Van 15-26 aug. 1-3 exx. Landschot.

Kleine Plevier.- Minimaal 5 broedparen Loozerhei.

- 1 broedpaar Doolplein Eindhoven.
- 1 broedpaar Soerendonks Goor.
- 2-3 broedparen Strabrecht.
- Op 20 juli ong. 40 exx. Beuven.
- Van 31 juli-8 aug. max. 7 exx. Landschot.

Zilverplevier.- Op 27 aug. 1 ex. Landschot.

- Op 7 dec. 1 ex. bij Soerendonks Goor.

Goudplevier.- Op 16 maart ong. 100 exx. fouragerend langs de Langen-dijk, Reusel.

Op dezelfde dag vielen ook nog een groep van ong. 100 exx. in langs de Hamelerdijk.

- Op 13 aug. 1 ex. Keijenhurk en op 22 aug. 1 ex. Withollandven.
- Op 14 okt. 1 ex. Keijenhurk.
- Op 8 nov. 3 exx. Kleine Beerse, Vessem en 29 nov. 1 ex. Cartier.

Steltkluut.- Op 15 april en op 10 mei 1 ex. Landschot.

Steenloper.- Op 17 mei 1 ex. Loozerhei.

Drieteenstrandloper.- Op 31 aug. 1 adult winterkleed Loozerhei.

Krombekstrandloper. - Op 1 aug. 1 adult zomerkleed, Beuven.

Kluut.- Op 27 juni 5 exx. Beuven.

Bonte Strandloper.- Op 17 mei 1 ex. Loozerhei.

- Op 18 juli 1 ex. Beuven.
- Op 18 aug. 1 ex. Keijenhurk.
- Op 27 sept. 1 ex. Loozerhei.

Kleine Strandloper.- Op 18 juli 3 exx.Beuvén.
- Van 12-14 okt. 1 ex.Landschot.

Zwarte Ruiter. - Max. 48 exx.op 27 aug.Landschot.

Groenpootruiter.- Max. 28 exx.op 23 aug. Landschot.
- Een groep van 17 exx.op 21 mei Beuvén,Strabrecht.

Bosruiter. - Max. 24 exx.op 16 aug. Landschot.

Witgatje.- Max. 10 exx.op 31 juli Landschot.

Kemphaan.- Een groep van 17 exx.op 30 juni Beuvén,Strabrecht.
- Max. 33 exx.op 31 juli Landschot.

Oeverloper.- Max. 22 exx.op 28 juli Landschot.

Wulp.- Op 31 okt. werden er 726 exx.geteld op de Landschotse Heide.

Regenwulp.- 3 april 1 ex.Reuselse Moeren.Op 30 april 3 exx.Reusel.
- Op 13 april 44 exx.overvliegend Hulsel.
- Op 1 mei 1 ex.Zwartven.
- Op 8 juli 6 exx.overvliegend Hapert en op 31 juli 1 ex.Reusel.

Grutto.- Op 7 juli 175 exx.Beuvén en op 18 juli hier ong. 300 exx.
- Op 28 juli 465 exx.Landschot.

Watersnip.- Op 15 aug. een maximum van 255 exx Landschot.

Dwergmeeuw.- Op 3 mei 15 exx.Goorven.
- Op 19 en 29 mei 1 ex.Soerendonk.

Kleine Mantelmeeuw.- Op 31 mei ong.75 exx.Beuvén.
- Op 29 juli 30 exx.Loozerhei.

Geelpootmeeuw.- Op 29 juli 2 exx.Loozerhei,Budel Dorplein.

Dit is een nieuwe soort voor de Kempen.Hoogstwaarschijnlijk is deze vrij nieuwe soort(eerst ondersoort van de Zilvermeeuw) in het verleden enigszins over het hoofd gezien.

Zwarte Stern.- Dit jaar 18-20 broedparen Landschotse Heide.

Kerkuil.- 1 broedgeval Eersel.

- 1 broedgeval Budel.

- Op 29 juni 1 ex, jagend Hapert.

IJsvogel.- Op 3 okt. 1 ex. langs de Kleine Dommel, Sluisstraat Geldrop.

- Op 2 nov. 1 ex. langs de Reusel na hertgang 3.

Bijeneter.- Op 30 april 1 ex. Zwartven.

Draaihals.- Op 27 april 1 ex. Reuselse Moeren.

Kleine Bonte Specht. - 1 broedgeval kasteelbos Heeze.

- 16 jan 1 ex. Boszicht B. Dorplein.

- 8 maart 1 man. Beers Broek.

- 15 maart 1 ex. Hulsterbroek, Geldrop.

- 4 april 1 ex. Strijperheg.

- 7 okt. 1 ex. Beuven.

- 22 nov. 1 man. Hertgang.

Grauwe Klauwier.- 1 broedgeval, Weteringen Bergeijk.

- Op 5 mei 1 man De Hurk, Eindhoven.

Waterpieper.- In okt. geregeld 1-3 exx. Hulsterbroek, Geldrop.

- Op 16 jan. een groep van 16 exx. Beuven.

- Op 1 april 6 exx. Soerendonk. Op 16 nov. hier 1 exx.

Kleine Korteleeuwerik.- Op 13 sept. zou een Kl. Korteleeuwerik gezien zijn te Budel Dorplein. De waarneming is opgestuurd naar de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna. Als de waarneming geaccepteerd zou worden is dit een nieuwe soort voor Nederland.

Boomleeuwerik.- Op 12 okt. 53 exx. zuid-west Tongelre, Eindhoven.

Oeverzwaluw.- Het begint erop te lijken dat dit een rariteit in de Kempen gaat worden.

- Op 17 mei 1 ex. Ringselven. Op 1 juni 1 ex. Soerendonk.

Duinpieper.- 1 mogelijk 2 broedgevallen Loozerhei.
- 1 broedgeval Groote Heide.
- Op 31 aug. 5 exx.Loozerhei.

Noordse Gele Kwikstaart.- Op 31 sept. 1 ex.Ekkersweijer.

Rietzanger.- Op 17 mei 1 zangpost Ringselven.
- Op 27 april 1 zangpost Reuselse Moeren.

Snor.- 3 zangposten B.Dorplein.

Sprinkhaanrietzanger.- Op 3 mei 1 ex.langs de Witte Loop,Strabrecht.
- Op 17 mei 1 ex.Soerendonk.

Grote Karekiet.- Van 17- 26 mei 1 zingend ex.Soerendonk.
Eind mei 1 zangpost Beuven.

Bonte Vliegenvanger.-2-3 broedparen Hapert.
- 2-3 broedparen Geldrop.
- Op 26 april 1 zingend man.Budel Dorplein.
- Op 27 april 2 man.Reuselse Moeren en 7 juni 1 ex.op de markt van Reusel.
- Op 16,17 en 18 sept. sterke trek.10-tallen in de plantsoenen van Eindhoven.

Beflijster.- Op 27 april 7 exx.Eindhoven.Op 12 april 1 man.Hapert.
- Op 2 mei 1 keer 3, later 4 exx.Beleven,Reusel.

Waterspreeuw.- Van 22 nov. tot 6 dec. 1 ex.de Hertgang.

Glanskop.- Op 2 nov. en 22 nov. 1 ex.De Hertgang.

Putter.- Op 2 jan.4 exx.Hulsterbroek,Geldrop.
- Op 1 april 2 exx.Budel en op 3 april 1 ex.spoorbrug,Eindhoven.
- Op 11 okt. 1 ex.Zandoerle en op 22 nov. 4 exx.Goorven.
- Op 31 dec. 15 exx.Hulsterbroek,Geldrop.

Keep.- Op 4 april 300-400 exx.Keersopperdreef,Dommelen.

Goudvink.- Op 30 jan. 1 man de Coevering,Geldrop.
- Op maart 1 paar Hulst,Geldrop en op 8 en 17 mei 1 paartje de Pan.

Appelvink.- Van half februari tot half april regelmatig 2-10 exx.
Engelsbergen, Eindhoven.

- Waarschijnlijk broedgeval Budel Dorplein.
- Op 17 okt. 1 ex. Hulsterbroek, Geldrop.

Ortolaan.- Op 4 april 1 zingend man. Putbergen, Soerendonk.

- Op 13 april 1 ex. Reusel.

Ijsgors.- Op 13 sept. 1 onv. ex. Ekkersweijer. Dit is een zeldzame waarneming voor de Kempen. In de Avifauna van Noord-Brabant worden slechts 3 waarnemingen genoemd, 1 uit 1953 en 2 uit 1963. Verder zijn mij op dit moment geen waarnemingen bekend. Nu is de soort, zeker in het najaar, eigenlijk alleen te ontdekken door vogelaars die het geluid van de Ijsgors kennen.

Europese Kanarie.- Op 30 april 1 ex. overvliegend Loozerhei.

- Op 10 oktober 1 ex. overvliegend op praktisch dezelfde plek.

Frater.- Op 14 dec. 5 exx. Reuselse Moeren.

Kruisbek.- Op 23 juni een groep van ong. 10 exx. Maarheeze.

- Op 24 april 1 man. alarmerend Cartier.
- Op 17 aug. ong. 15 exx. Netersel en op 18 aug. 6 exx. visvijvers Bladel
- Op 4 okt. 2 exx. Cartier en op 30 nov. 4 exx. Hertgang.

Kramsvogel.- Op 3 mei nog 1 ex. Landschot-

Rest mij om nog iedereen te bedanken die bereid was om zijn waarnemingen in te sturen. Ik dacht dat er toch weer een aardig overzicht uitgerold is. Het zou echter nog beter kunnen zijn als nog meer dan 7 mensen iets in zouden sturen.

Tot volgend jaar,

Henk.

HET LAKE DISTRICT

kees hendriks

Het Gebied

In het noordwesten van Engeland, aan de Ierse Zee en tegen Schotland ligt een hoogland met een opvallend ronde omtrek. Op de kaart lijkt het wel een beetje een fietswiel waarin je de spaken in je fantasie moet vervangen door riviértjes. De as wordt gevormd door het hoge centrum van het gebied waaromheen in alle windrichtingen beken, bergruggen en lange meren uitwaaiëren, vandaar de naam Lake District. Om het gebied ligt een driekwart cirkel van glooiend laagland. De kust die meer dan de helft van het fietswiel omspant, bestaat uit een enigszins lage slikkengordel, die in de noordelijke en zuidelijke waddenachtige baaien zeer vogelrijk is. De uiterste westpunt heeft geen slikken en zelfs geen strand, want het landschap vormt hier een klifkust met reusachtige zeevogelkolonies.

Ik vergelijk dus de centrale bergen met de as, de elkaar scheidende beken, meren en bergen met spaken, de glooiende laagvlakte met de velg en de kust met de band. Onnodig te vertellen dat ik met de fiets dit gebied heb bezocht.

Ontstaan

Gewoonlijk is een gebied met zo'n mooie ronde omtrek en een hoog middelpunt een gevolg van het verweren van een grote vulkaan. Hoewel er inderdaad vulkanische gesteenten zijn, ligt deze eenvoudige verklaring niet voor de hand omdat totaal andere gesteenten dwars door het gebied lopen, geheel niet in overeenstemming met omtrek van het massief. De geologische kaart laat eerder een west-oost strookvormige afwisseling zien dan de te verwachten cirkel.

Miljoenen jaren geleden wisselden west-oost gerichte bergketens van allerhande samenstelling elkaar af. Vorst, regen, wind en zon knaagden het verschil in bergvormen af tot een totaal vlak gebied waarin alle onderdelen gelijkvormig werden. De aarde onder dit van zijn zware last ontdane gebied, trof met zijn geweldige tegendruk geen belemmeringen van steenmassa's meer aan en begon te rijzen. Het centrum steeg ca. 1000 meter en vormde een koepel van 80 kilometer doorsnee.

Rivieren en in de ijstijden gletsjers begonnen vanaf de koepeltop dalen de graven. De gletsjers groeven ook diepe inhammen uit die mogelijk eerst door de zee werden opgevuld, later echter door meren. De bodem stijgt hier namelijk nog steeds! De dalen slijten ook nog steeds dieper uit.

Hoewel de bergen naar onze continentale begrippen met hun ca. 900 meter niet erg indrukwekkend hoog zouden lijken, en bij de categorie ardennen gerekend kunnen worden, geeft de werkelijkheid een totaal andere beleving. De dalen in het Lake District zijn namelijk bijzonder diep. Zelfs midden in het gebied liggen de grotere laagten slechts 150 meter boven de zeespiegel, en dat tussen steile wanden van 800 meter.

Niet alleen het reliëf doet hier hooggebergte-achtig aan, ook het klimaat en dus de begroeiing. De Britse bergen kennen namelijk de

extreemste klimaatzonering ter wereld. Op het continent is het temperatuursverval ca. 0,5 graad C per 100 m stijging, voor de Britse eilanden geldt 1 graad C per 100 meter. Dit ligt aan de aanwezigheid van de zee, die het klimaat op de begane grond matigt, maar op de bergen zorgt voor hoge windsnelheden, wolken mist en regen.

De begroeiingsgordels liggen dan ook een stuk lager. De meeste planten zijn niet zo winterschuw, maar laten hun groeisucces afhangen van de kwaliteit van de zomer. Aangezien de zomers niet best zijn en elke niveautoename de zomer verkort, ligt de boomgrens met 500 meter 2 keer zo laag als op het vasteland.

Een zeer apart weerkundig verschijnsel is de enorme neerslag. Het Lake District vangt met zijn spaakvormige structuur van alle kanten wolken, die door aan de windrichting parallel lopende dalen altijd naar het centrum worden geleid. Hier is het neerslagsgetal het hoogst van Groot-Britannië. Gelukkig zijn we in dit desolate stuk nooit gekomen.

Begroeiing

De bergen hebben een alpiene flora op hun top. Lager gaan heide en veenmosvegetaties zich tussen de nog steeds alpiene plantjes mengen. Nog lager groeien er varenstruwelen op de beschuttere hellingen. Mogelijk geven deze zich als woekerplanten gedragende varens aan waar vroeger bossen lagen, of waar ze kunnen worden aangeplant. Op deze lagere hellingen zijn al in de vorige eeuw lariks- en sparrebossen aangelegd, terwijl nu ook de schotse den voor hogere gebieden wordt benut en de eik voor de laagste dalen. Deze laatste twee bevinden zich van nature in enkele oerwoudrestjes waar afwezigheid van schapen en wind dit toestaan. Waar de dalen breed genoeg zijn, is de bodem een mozaïek van houtwallen, muurtjes en weiden. Bij beken en meren zijn hier en daar moerasen ontstaan en op andere plaatsen valkenburgachtige toeristendorpen.

Vogelmogelijkheden

In diverse boeken worden de Solway baai in het noorden en de Morecambe baai in het zuiden geroemd om hun wadvogels terwijl diverse meeuwen en sterns grote kolonies hebben in de duinen. In "Vogels kijken in Europa" is hierover wel wat te vinden. Op de klifkusten broeden aalscholvers, stormvogels en vele andere. Veel van die typische zeevogels kunnen hier ook buiten het broedseizoen worden waargenomen tijdens de trek door de Ierse Zee. Helaas heb ik dit gebied slechts vanaf een verre bergtop kunnen bekijken zodat ik geen vogels kon onderscheiden. Voor geïnteresseerden: het beste zeevogelgebied is St. Bee's Head bij Whitehaven.

De bossen zijn rijk aan zangvogels zoals kruisbekken en vinken. De grote meren die in hun diepe en rijk beplante dalen de kale hooggelegen wildernis doorklieven, hebben eveneens een grote aantrekkingskracht op broed- en trekvogels. De beste zijn de wat voedselrijkere laaggelegen wateren voorzover ze niet door toeristen worden overspoeld. Gelukkig zijn er genoeg meren voor mens en dier. Het Bassentwaite Lake bij Keswick leverde ons in een kwartiertje vogelen tientallen grauwe ganzen (verwilderd?) een groep grote zaagbekken, futen, wilde eenden, meerkoeten, grote mantelmeeuwen, kleine mantelmeeuwen, zilver-, storm-, en kokmeeuwen en

blauwe reigers. De dalbegeleidende smalle bossen leken wel lopende banden met trekkende vinken, mezen en dergelijke. Dit meer voert in de trektijd nl. zowel zoetwatervogels als zeevogels en zangvogels door het ongenaakbare gebergte.

Ervaringen

Ik heb in de korte tijd dat ik hier was voornamelijk een klein gedeelte van het Lake District bezocht. Dit gebied: de Carrock Fells meet zo'n 10 x 10 km. en rijst vanuit het Bassentwaite meer steil op tot boven de 900 m. om met horten en stoten af te dalen naar de oostelijker gelegen Vale of Eden. De Carrocks zijn praktisch boomloos, op de in de luwte van rotsblokken groeiende dwergvormen van jeneverbessen na.

De laatste dag van de vakantie hebben we nog het streekmuseum van Keswick bezocht maar de eerste dag is daar beter geschikt voor. Er bevinden zich naar engelse gewoonte vogel- en eierverzamelingen van een of andere doolie lord. De zwarte kraai in de kollektie vertoont een bonte-kraai-beïnvloeding. We zitten daar in een overgangsgebied. Verder staat de slechtvalk nog steeds bloot aan illegale eierraapmaniakpraktijken, zo werd me verteld.

Schape

De enorme aantallen schape staan verspreid op de bergen en laten zich nooit dichterbij benaderen dan 10 meter zodat ze een onderdeel van een fata morgana lijken te zijn. Slechts buiten het gebied, op de verharde wegen komen ze dichterbij. Ze springen in domme paniek voor je fiets of auto. Uit ergernis heb ik tijdens het uiteten gaan vaak schaap gegeten. Op de woeste gronden zijn er zoveel van, dat de heide soms geheel is afgegraasd. Zelfs de moeilijk toegankelijke hoogvenen lijden onder de overbegrazing en overbetreding. Schape krabben vaak in verdroogde venen kuilen en terrassen uit om in de luwte te kunnen rusten. Hierdoor verliezen grotere veenmostapilten hun waterabsorberend vermogen en eroderen door smelt- en regenwater verder weg.

Gelukkig herstellen de britse hoogvenen zich sneller dan die van ons zodat er soms inderdaad herstel plaatsvindt. Als dit niet het geval was, zou er geen veen meer op de berg zijn overgebleven. Ik heb zelfs speciale plantjes gevonden die de wegspoelende veenmassa's in hun dichte structuur vasthouden en er weer bovenuit groeien om zo kleine dijkjes te vormen. De veenmossen heroveren dan de tot stilstand gekomen modderpoelen.

Erger zijn de kleinere veentjes, die lager liggen, eraan toe. Hoewel door het gegraas en gegraaf van de schape de hellingen sterk verschaald worden, belanden de in snel tempo uitgespoelde mineralen en schapekeutels in deze veentjes. Ze houden de mest vast en groeien dicht met biezen en zelfs met brandnetels.

De overbegrazing verarmt dus steeds de bodem, hoewel plaatselijk een tijdelijke opeenhoping ontstaat. Gevoelig geworden voor erosie zullen deze verpeste veentjes door de beken vervoerd worden naar de vruchtbare dalen en zo de toch al extreme verschillen tussen hoge en lage gronden versterken. Dit verhaal doet denken aan dat van onze heide waar door te sterke verschraling de stuifzanden weer actief werden en zich gingen vergroten.

Wandelen

De hooglanden en hun schaarse maar bijzondere vogels zijn slechts te voet te bereiken vanuit de grotere dalen waar kleinere zijdalen (zonder wegen) de voetganger op het plateau leiden. De moorlands kunnen alleen na bestudering van het weerbericht en met een kompas, landkaart en eten en drinken voor een dag, op een verantwoorde manier worden bezocht. Regenkleding en laarzen zijn in elk jaargetijde noodzakelijk. De "windchill", afkoeling door de wind, is in de meeste maanden van het jaar dodelijk terwijl de mist al dan niet in combinatie met wind, het terugvinden van een veilige route onmogelijk maakt. De kortgegraasde hellingen veranderen in glijbanen als het nat is en de rotsblokken vormen eerder gevaarlijke objecten dan houvast.

Vogels

De moorlands zijn bijzonder vogelarm. De soorten die hier leven zijn of afhankelijk van schapekadavers (raaf, steenarend), of van de op de keutels levende torren (raaf, smelleken), of van muggen en zaadjes (veldleeuwerik, piepers) of ten dele van prooidieren uit de dalen (slechtvalk en buizerd). De meer van planten afhankelijke kor- en sneeuwwhoenders zullen waarschijnlijk behoorlijk te lijden hebben van voedselconcurrentie met de schapen.

Veel heb ik van dit alles niet gezien. Zo waren de raven vrij schuw en moeilijk te verrassen. Toch kan een vogelaar hier voor leuke waarnemingen best wel terecht. In een desolaat dal in het noorden van het gebied cirkelden buizerden en raven tussen de rotswanden en er schoot een slechtvalk met een noodgang het dal in. Dit dal is overigens bijzonder fraai gevormd met een amfitheaterachtig begin en half weggespoelde dalwanden. Samen met de verlaten loodmijnen geven ze een haast exotische tint aan deze omgeving.

Duistere dood

Een ons aanvankelijk niet bekend gevaar vormen oude mijnschachten die soms 100 meter of meer vertikaal de berg in gaan. John Beringen (stenenspecialist tijdens de Cap Gris Nez excursies) liep stenen te zoeken in een kleine kuil op een heuvel. Hij dacht op een veentje te staan, want de grond bewoog. Hij groef wat in de aarde en ontdekte dat hij op wat oude planken (bedekt met stenen en zand) had gestaan. Tussen de planken door viel wat zand naar beneden. We gooiden stenen ter grootte van een hoofd in het gat en, hoorden niets, geen klap of plons! Vreselijk. We hebben het gat zichtbaar gemaakt en zijn - onder de indruk - weer gegaan. Als je ooit in dit uiterst mooie gebied komt, blijf dan uit die kleine trechtervormige kuilen met een doorsnede tot 10 meter. De bodem is het plafond van de dood! De meeste van die trechterkuilen zijn met een hekje of iets dergelijks omheind of degelijk dichtgestort, maar gewetenloze stenenhandelaars met bergbeklimmerservaring hebben deze toegangen van een duistere dood opengespit. De schacht is vaak niet te zien!

Ondanks dit soort dingen is een bezoek aan de hooglanden van de britse eilanden een onvergetelijk mooie ervaring. Hopelijk ga ik er weer snel heen en jullie ook.

KEES HENDRIKS

VAKANTIE IN ZWITSERLAND

In 1986 hebben we Zwitserland na vele jaren weer eens bezocht. Voor mij is dit land landschappelijk gezien het mooiste wat ik tot dusver in Europa ben tegengekomen. In de jaren '70 hebben we het tijdens vacaties helemaal doorkruist, maar aan vogelen deed ik toen niet veel, het was meer een oppervlakkig genieten van de prachtige flora en fauna. Deze vakantie zaten we in Wholen in de buurt van Zürich. Van daaruit hebben we veel tochten gemaakt waarvan ik er hier enkele zal vertellen.

Het dichtstbijzijnde meer is de Haltwilersee. Voor een groot gedeelte is het meer moeilijk bereikbaar vanwege privé terreinen, en beschermde natuurgebieden. Aan de noordzijde bij de plaats Haltwil ligt de Waterburcht met een park wat tot de oevers van het meer doorloopt. Dit is de moeite van een bezoek zeker waard. Opvallend was het stukje bos van els, eik, beuk en spar met een prachtige ondergroei. Het krioelde hier van de vogels, het leek wel een volière. Er werden door mij, alleen in dat stukje bos niet minder dan 34 soorten geteld, waaronder Boomklever, Bonte Vliegenvanger, Boomkruiper, Turkse Tortel, Vuurgoudhaantje, Goudhaantje, Zwartkop, 4 soorten mezen en Middelste Bonte Specht. Boven het meer werden behalve Blauwe Reigers ook Zwarte en Rode Wouwen gezien, verder waren ook de Torenavalk en Buizerd aanwezig.

Een volgende tocht ging van Zürich naar het zuiden via het meer van Zürich naar Einsiedeln. Vanuit dit stadje hebben we een tocht gemaakt naar de Samstagern op zo'n 1300 meter hoogte. Het was niet zozeer een lange klim dan wel een steile: je voelde het tenminste wel aan je kuiten. Halverwege onze klim kwamen we terecht in een dal waar het klimaat (ondanks veel sneeuw) heerlijk was. Op een gegeven moment hoorde ik een vogelroep die me wel bekend voorkwam, maar toch wist ik niet zo gauw wat het was. Daarom maar snel gekeken. Boven in een spar zat een mannetje Beflijster druk te roepen. Even later vloog hij weg naar een wat lager gelegen groep sparren waar nog meer Beflijsters bleken te zitten. Ik snel er naartoe. Het was er een drukte van belang. Ik telde er 12 mannetjes en 9 vrouwtjes, een kleine kolonie dus.

Bij een andere tocht zijn we naar het Tösstal gegaan ten oosten van het meer van Zürich bij de plaats Stegg. Het dal is erg mooi met houtwallen en loofbossen. Aan het snelstromende riviertje lieten zich de Waterspreeuw en de Grote Gele Kwikstaart al gauw bewonderen. Een jagende Havik schoot voorbij. Langs de weg werd mijn aandacht getrokken door een bord waarop stond "Vogelwarte-parkplatz". Daar moest ik meer van weten. Ik ging het licht stijgende weggetje in naar het dichtstbijzijnde huis. Daar stond een volière van ongeveer 30 bij 10 meter met daarin kleinere hokken of kooien. Ik natuurlijk goed nieuwsgierig naar die kooien gelopen. Dat viel niet mee omdat ze op een helling stonden. Maar mijn nieuwsgierigheid werd beloond. In de kooien zaten o.a. Raven, Steenarenden, Kraaien, Oehoe, Bosuilen, Torenavalk en Eksters.

Terwijl ik daar zo naar stond te kijken, zag ik in mijn rechterooghoeken af en toe iets bewegen. Rustig blijven staan dacht ik, dan zien we wel verder. Langzaam kwam daar een klein wezentje aan in een valse groenbruine jack en groene rubberlaarzen met een alpenhoedje op. Ze (het bleek een vrouw te zijn) ging pal voor me staan en vroeg me wat ik daar kwam doen. Ik zou haar vogels maar bang maken zei ze, dat zal zo'n vaart niet lopen zei ik, en maakte me bekend. Ik vertelde haar dat ik ook in vogels geïnteresseerd was. Hierna werd ze wat vriendelijker en nodigde me uit mee te gaan naar de andere kant van haar huis, waar een tafel stond met banken. Natuurlijk vroeg ik hoe ze aan die vogels kwam. Ze bleek een roofvogelrevalidatiecentrum te hebben.

Toen na een tijdje het vertrouwen tussen ons twee was gegroeid bleek het echt een fantastisch vrouwtje te zijn. Volgens mij was ze niet groter dan 1 meter 30 en zo'n 65-70 jaar oud met van die gezonde rooie wangen. Het was een van die weinige mensen die zich niet voor 100% maar voor 200% inzetten voor alles wat met de natuur te maken heeft. Ze vroeg me hoe het met de uilen in Nederland gesteld was en of er ook nog veel meikevers waren. Terwijl we zo aan het buurten waren cirkelden de raven en buizerds boven onze hoofden en was een koppeltje bonte vliegenvangers druk in de weer in haar tuin. Ik voelde me een klein ventje tegenover de enorme kennis van de natuur die dit hummeltje (ja, daar leek ze op) bezat.

Het bleek dat ze ook mooie aquarellen maakte van amfibieën, insecten en vogels. Ze had prachtige pentekeningen liggen van raaf en alpenkraai. Ze vertelde dat het met deze laatste ook in Zwitserland niet goed ging. De populatie gaat hard achteruit, evenals die van het auerhoen. Het is daar dus al niet veel beter gesteld dan in andere delen van Europa.

Dus, beste vogelaars, als je in de buurt komt van het plaatsje Steg ga dan in ieder geval even naar het gezellige vrouwtje: Heidi Allenspach, Leiterin der Greifvogelwarte Milan, Steg -im Tösstal. Je krijgt er geen spijt van. Neem ook gerust wat oude Blauwe Klauwieren of Roodborsttapuiten mee.

HARRIE DE LOUWEREN

ONBEKENDE GEBIEDEN

HET ZWARTVEN.

inleiding

Ten westen van Hooge Mierde en ten zuiden van camping annex bungalowpark "Het Zwartven" ligt een gelijknamig heiderestant met ven. Met betrekking tot de fauna en flora van dit gebied bestaan weinig oude gegevens, maar regelmatige bezoeken in de tachtiger jaren toonden een niet geringe waarde voor met name Amfibiën, Libellen en vogels aan. In dit korte verslagje worden uitsluitend de vogels besproken, daar die in 1984 tot en met 1986 vrij systematisch geïnventariseerd zijn. Voorts zullen de diverse bedreigingen van het gebied onder de aandacht worden gebracht!

BIOTOPEN

Het Zwartven bestaat voor het grootste deel uit heide, met Struikheide en Pijpestrootje als voornaamste vegetatie. Het terrein is zwakglooiend. De snelle opkomst van Vliegden en Berk was tot voor kort zorgwekkend. Plaatselijk dreigde het gebied volledig dicht te groeien. Inmiddels heeft een felle brand het grootste deel verwoest, waardoor het open karakter van de heide herschapen is. Enkele forse Eiken zijn gespaard gebleven. In het laagste deel ligt het eigenlijke Zwartven. De oevers zijn vooral met Pitrus bedekt, maar aan de oostzijde gaat een dichte Zeggenvegetatie en Wilgenstruweel over in een vrij nat weilandenperceel. In het Noorden van het natuurgebiedje liggen enkele stuifzandduintjes.

Het Zwartven wordt begrensd door Naaldbos, akkers en weilanden.

bedreigingen

Enkele jaren terug werd de waterhuishouding van het Eendengoor, een weilandencomplex ten Noordwesten van het gebied, sterk verbeterd. Sindsdien lijkt het waterpeil van het Zwartven in droge periodes zichtbaar sneller te zakken.

Wellicht zullen de intensieve agrarische activiteiten op de akkers en weilanden aan de zuidzijde ook hun invloed hebben op het gebied, in het bijzonder op de waterkwaliteit.

De recreatiedruk is in het hoogseizoen bijzonder groot. Het Zwartven is gelegen aan een camping cq bungalowpark en bij goed weer wemelt het op de heide van de toeristen.

De Stuifzandheuveltjes worden door de plaatselijke bevolking als ideaal crossterrein beschouwd en zijn dus ook als zodanig in gebruik.

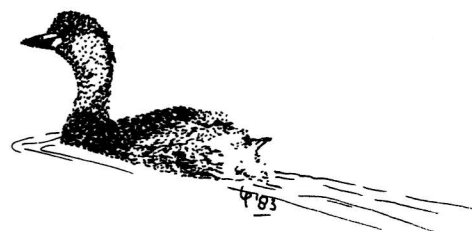
Aan het ven wordt regelmatig op Eenden gejaagd. Daarbij wordt mais en brood uitgestrooid als lokmiddel. Een maal werden een dertigtal lege patroonhulzen en twee dode, geschoten Wintertalingen langs de oever gevonden. Voorts werd een keer een eierzoecker betrapt!

methode

In de jaren 1984 tot en met 1986 werd het Zwartven vrij regelmatig bezocht door Pierre van de Wielen en ondergetekende, beide woonachtig in Reusel. In totaal betrof het 19 bezoeken, waarvan het zwaartepunt lag in de broedtijd. In de meeste gevallen werden alle vogels - ook de wat algemenere - systematisch geteld en genoteerd. daarbij werd altijd een veldkijker gebruikt en soms een telescoop Kowa 20 x. Op basis van de gegevens is van de meeste broedvogelsoorten vrij nauwkeurig te zeggen hoe groot de populatie was.

resultaten

SOORT:	1984	1985	1986
Dodaars	1	1	1
Wilde Eend	4	5	5
Wintertaling	0-1	0-2	0-2
Slobeend	1	0	0
Kuifeend	0	0-2	0-1
Waterhoen	3	2	2
Meerkoet	5	4	6
Waterral	0	1	0
Wulp	2	2	2

Groene Specht	1	1	1
Grote Bonte Specht	1	2	2
Boomleeuwerik	1	0	0
Boompieper	8	6	8
Grasmus	2	3	4
Gekr. Roodstaart	1	1	2
Roodborsttapuit	0	0	1-2
Rietgors	2	2	3
Geelgors	3	2	2

Aantal broedparen van belangrijkere soorten in
1984, 1985 en 1986

Zoals bovenstaande tabel aangeeft kende het Zwartven in de inventarisatiejaren een evenwichtige vogelpopulatie. Typerende soorten voor het Heide en vennenbiotoop komen jaarlijks tot broeden (Dodaars, Wilde Eend, Waterhoen, Meerkoet, Wulp, Boompieper en Geelgors). Van de Kuifeend zijn tot nog toe geen jongen gezien, maar de soort is de laatste tijd gedurende het broedseizoen onafgebroken in het gebied aanwezig. In het Wilgenstruweel zijn de zangposten van Rietgors en Grasmus gevestigd en de bosperceeltjes vormen het broedgebied van Grote Bonte Specht, Groene Specht en Gekraagde Roodstaart.

Tot de incidentele broedvogels moeten Slobeend, Wintertaling, Waterral, Boomleeuwerik en Roodborsttapuit gerekend worden. In 1986 verbleven in eerste instantie twee paren Roodborsttapuit op de heide, die elk duidelijk territoriaal gedrag vertoonden. Iets later in het seizoen werd echter nog maar 1 paar terugontdekt. In de uitgestrekte Naaldbossen, juist over de Belgische grens broeden Bosuil (2 paren in 1985, Ransuil (diverse paren), Nachtzwaluw (jaarlijks tenminste 1 zangpost), Torenavalk, Sperwer, Buizerd en zeer vermoedelijk ook Havik en Boomvalk!

En in het omliggende agrarische gebied broeden Patrijs (2-3 paar), Wulp (2 paar), Grutto (1-2 paar) en Scholekster (2-3 paar).

doortrekkers

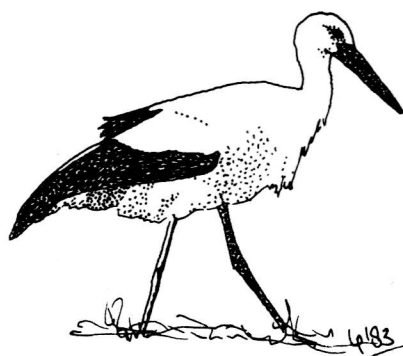
In de doortrekperiode oefent het Zwartven op vogels een behoorlijke aantrekkingskracht uit, met name op Steltlopers. Buiten de algemeenste soorten als Kievit, Scholekster, Grutto en Wulp worden vrij regelmatig Groenpootruiters, Bosruiters, Oeverlopers, Tureluurs en Watersnippen langs de oevers aangetroffen.

Zowel in voor- en najaar houden zich in het struikgewas vaak grote groepen Zangvogels op, waaronder diverse soorten Mezen, Koperwieken, Zanglijsters, Tjiftjaffen en Fitissen.

In de winter verblijven op de heide groepjes Rietgorzen (max. 18 ex.), Graspiepers (max. 32 ex.) en Geelgorzen (max. 9 ex.). En zoals in elk gebied dat herhaaldelijk bezocht wordt, werden bij het Zwartven diverse (vrij) bijzondere waarnemingen verricht:

12-04-'80:	enkele	Regenwulpen
13-11-'82:	34	Kraanvogels
07-11-'84:	1	Klapekster
31-03 + 03-04-'85:		
	1	Poŕseleinhoen
23-04-'85:	3	waterpieper
28-04-'85:	2	kleine Mantelmeeuw
30-04-'86:	1	Bijeneter
28-05-'86:	1	Zwarte Wouw
28-05-'86:	1	Ooievaar

Lex Peeters: Marialaan 26, 5541 cd Reusel.

VOOR U GELEZEN.

In Bird Study van maart 1987 staat een artikel over de aanwezigheid van Kokmeeuwen van continentale oorsprong op de Britse eilanden. De laatste tientallen jaren is het aantal overwinterende meeuwen in Groot-Brittannië en Ierland sterk toegenomen, als gevolg van de groei van de populaties op het vasteland van Europa. Aangezien de Britse Kokmeeuwen ook op de Britse eilanden overwinteren, bestaat de winterpopulatie uit meeuwen afkomstig van een groot deel van noordwest-Europa.

Per maand is bekeken welk deel van de Kokmeeuwen van continentale herkomst is. Daarbij is gebruik gemaakt van terugmeldingen van als nestjong geringde, op de Britse eilanden dood gevonden Kokmeeuwen. In totaal betrof het meer dan 7000 terugmeldingen.

Bij de volwassen Kokmeeuwen is het aandeel continentale meeuwen het kleinst in juni met 10%, maar stijgt in juli abrupt tot 41% en loopt dan op tot in november met 69%. Daarna blijft het op hetzelfde niveau tot maart, waarna de trek naar de geboortegebieden inzet. De tweedejaars meeuwen laten een zelfde beeld zien.

Het blijkt dus dat veel "continentale" meeuwen niet meer dan 4 maanden per jaar op het continent vertoeven. Dit zou onder andere veroorzaakt kunnen worden door minder gunstige voedselomstandigheden in de buurt van de broedgebieden.

Bij de eerstejaars Kokmeeuwen is het aandeel continentale vogels in juli nog maar 19% en stijgt dan door tot 75% in december. De afname in april, mei en juni is echter minder sterk dan bij de ouderejaars, zodat in juni 17% van de continentale eerstejaars die in de winter aanwezig waren, nog steeds op de Britse eilanden zijn.

Alle leeftijdsklassen samen leveren in mei en juni 4% van de terugmeldingen van continentale beesten in Groot-Brittannië en Ierland. Deze overzomerende vogels zijn afkomstig uit alle delen van het broedgebied zonder voorkeur voor bepaalde gebieden.

Als er gelet wordt op de geografische herkomst van de vogels dan blijken de eerste- en tweedejaars Kokmeeuwen gemiddeld later op de Britse eilanden te arriveren naarmate ze van grotere afstand komen. Bij de volwassen vogels is dit niet aantoonbaar.

In het voorjaar vertrekken de Deense en Duitse Kokmeeuwen iets eerder dan die uit andere landen. Dit blijkt uit een significante afname van het aantal terugmeldingen van vogels uit deze landen in april vergeleken met die uit andere landen. Het wordt nog ondersteund door terugmeldingen van in de winter in Groot-Brittannië geringde volwassen vogels. In maart worden er hiervan duidelijk meer teruggemeld uit Denemarken en de beide Duitslanden dan uit Skandinavië, Polen, Rusland of Tsjechoslowakije.

De overwinterende continentale Kokmeeuwen zijn niet gelijkmatig verdeeld over de Britse eilanden: in het zuiden is tot 80% van de meeuwen van continentale oorsprong terwijl in het noordwesten maar 9% niet-Brits is.

Naar schatting is 71% van de overwinterende meeuwen in Engeland en Wales afkomstig van het continent. Dit zou neerkomen op 1,2 miljoen exemplaren van de naar schatting 1,7 miljoen overwinteraars.

JAN WOUTERS.

VOGELVARIA

LEX PEETERS

Fitis legt grote afstand af

Onlangs kreeg ik een terugmelding van een Fitis die ik geringd had bij de Grote Cirkel in Reusel op 31 augustus 1983. Hij was op 30 maart 1987 per ongeluk gevangen te Kale in Opper-Volta (Afrika) en had daarbij de dood gevonden. Een afstand van maar liefst 4346 kilometer tussen ringplaats en vindplaats!

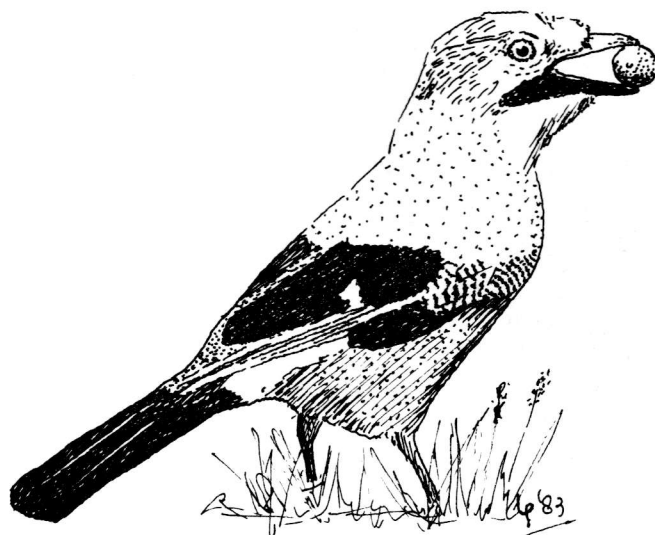
Dit is een van de eerste in Nederland geringde Fitissen die teruggemeld is ten zuiden van de Sahara. In "Thieme's vogeltrek-atlas" met de resultaten van het ringonderzoek tot 1983 worden er tenminste nog geen vermeld. Van in Groot Brittannië geringde Fitissen zijn er tot en met 1983 wel enkele terugmeldingen bekend uit dat gebied, nl. 1 uit Ghana in december, 3 uit Ivoorkust in januari en 1 uit Mali in april.

Deze terugmelding past dus in het beeld van overwinterende Fitissen in het zuiden van West-Afrika (Opper-Volta ligt ten noorden van Ivoorkust en Ghana).

Als we mogen aannemen dat deze Fitis iedere winter naar Afrika gevlogen is, naar ongeveer dezelfde plaats, en elke zomer in de buurt van Reusel heeft gebroed dan heeft hij alleen al op de trek $7 \times 4346 \text{ km.} = 30.422 \text{ km.}$ afgelegd. Dat komt neer op een gemiddelde van meer dan 23 km. per dag in die ruim drieënehalf jaar tussen ringen en terugvinden.

Dat is dan nog een minimum want op 31 augustus 1983 was er veel doortrek van Fitissen: ik ringde er die dag 18, tegen totaal 2 op twee dagen in de week ervoor. Het kan dus heel goed zijn dat deze vogel afkomstig was uit Skandinavië. Bovendien zou hij toen hij in Opper-Volta was eind maart, al op de terugweg kunnen zijn geweest, mede gelet op de Britse terugmeldingen van januari uit Ivoorkust. Dan kan de op de trek afgelegde afstand in die jaren gemakkelijk oplopen tot 40.000 km., en dat voor een vogeltje van minder dan 10 gram!

Jan Wouters

OPROEP OPROEP OPROEP OPROEP OPROEP OPROEP OPROEP OPROEP OPROEP OP

Op de juni-vergadering opperde ik het idee om in het najaar van 1988 in het Leenderbos een tentoonstelling te houden met als thema "vogeltrek". Het idee kreeg gelukkig grote bijval. De volgende mensen hebben zich al aangemeld om mee te helpen: Pieter Wouters, Renée Loos, Rob Aarts, Albert Vrijaldenhoven, Peer Busink, Patrick van Hout en Jacques van Kessel. Jacques is al begonnen met het samenstellen van een literatuurlijst en de eerste vergadering is al geweest.

Als er mensen zijn die thuis materiaal (foto's, krantenartikelen etc.) hebben liggen wat betrekking heeft op dit thema dan houd ik mij zeer aanbevolen.

Wie niet op de vergadering was en toch mee wil helpen: graag opgeven bij:

Piet van Happen
Waardstraat 15
GELDROP
040-862739

BUIZERD HEEFT HET NAKIJKEN.

Op 28 januari 1987 reed ik in de auto vanuit Valkenswaard richting Achel (B). Halverwege werd mijn aandacht getrokken door een Buizerd die langs de weg op een weipaal zat. Bij de eerstvolgende gelegenheid keerde ik mijn auto en reed langzaam terug naar de plaats waar de Buizerd zat.

Hij bleek helemaal niet schuw, integendeel zelfs, ik stond er nog maar drie meter vanaf. Het was volgens mij een jong exemplaar, dat erg licht gekleurd was, met vooral veel wit op de ondervleugels en de kop.

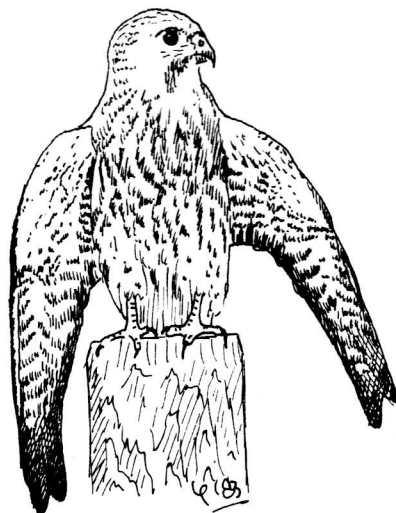
Terwijl ik gebiologeerd naar deze Buizerd zat te kijken werd mijn aandacht getrokken door een vogel op een weipaaltje veel verder weg. Door de kijker zag ik dat het een mannetje Havik was.

Na enige tijd vloog de Havik mijn kant op, voor me door naar de andere kant van de weg en dook in een groep heesters, met daarin veel Ringmussen en mezen. Het was voor mij moeilijk te zien maar hij had wel een prooi te pakken en zat daarmee nu voor een bloembak die tegen een huis aangemetseld was. Omdat hij de prooi helemaal afschermd met zijn vleugels kon ik niet zien om wat voor soort het ging.

Plotseling kwam de Buizerd, die nog steeds bij mij zat, in actie. Met een snelle duik richting boerderij stootte hij regelrecht op de Havik af. Deze koos het hazepad met zijn prooi, zodat de Buizerd het nakijken had.

Hij heeft daar nog wel 10 minuten gezocht of er toch niet iets was blijven liggen, wat van zijn gading was. De Buizerd sprong hierbij van de grond op de bloembak en van de bloembak op een in de tuin staande lantaarnpaal en van daar weer op de grond. Dit herhaalde hij wel een keer of drie vier, waarbij hij nogal gehaast (of geirriteerd?) leek.

Heeft iemand zoiets al eerder waargenomen? Natuurlijk had ik geen camera bij om dit schouwspel vast te kunnen leggen. Maar daar zijn we onderhand wel aan gewend.

HARRIE DE LOUWEREN

WIST U DAT ...

- Het zich laat aanzien dat het Kempisch BSP goed is verlopen
- Losse waarnemingen over de desbetreffende gebieden altijd welkom zijn
- Ook waarnemingen van het Leenderbos nog welkom zijn
- Er een herdruk komt van de wereldberoemde Michelinids
- Men vergeten was restaurant "Het Palet" in de Alberdink Thijmstraat in Valkenswaard te vernoemen
- De opvang van nieuwe leden steeds beter gaat
- Er bij Albert al enkele bijeenkomsten zijn geweest
- Nieuwe leden die de excursies niet mee kunnen maken veel missen
- Je met ervaren excursieleiders in korte tijd veel kunt leren
- Vogelen grotendeels veldwerk is
- Ook de administratieve kant zeer zeker niet verwaarloosd mag worden
- Tom daarom met smart op ingevulde computerkaarten zit te wachten
- Dit geen project is om alleen maar te snoeven van: wij hebben alle gegevens in de computer zitten
- Dit wel is om mensen die soort- of gebiedsonderzoek doen een hoop zoekwerk te besparen
- Wij die onderzoeken met zijn allen toch weer gretig lezen
- Er links en rechts al wordt gezegd: niet lullen maar computerkaarten invullen
- Jack Bos en zijn mannen met het jaar meer eieren moeten rapen
- Er op 27 juni '87 drie mannetjes Brilduikers zaten op het Groot Malpie-ven
- Er nu zeker een karper rond zwemt met een bril op
- Er hard gewerkt is om de tentoonstelling "Vogels in de stad Eindhoven" op tijd af te krijgen
- Deze tentoonstelling nu te bekijken is in het MEC tot eind januari
- Alle organisatoren en helpers zeker een pluim hebben verdiend
- Het te hopen is dat er toch nog genoeg vogels in Eindhoven over blijven

VOGELREVALIDATIE – CENTRA

IN DE KEMPEN E.O.:

- J.P.H. van Aerts	De Stoutheuvel 170	5632 mv Eindhoven 040 - 423942.
- P.A.J.G. Franssen	Acasiastraat 20	5616 ll Eindhoven 040 - 511587.
- J.F. Mollen	Vinklaan 5	5561 tl Riethoven 04970 - 4025.
- L.J.Th.M. Smulders	Korfvlechterwei 4	5551 sw Valkenswaard 04902 - 12196.

ADRESSEN BESTUURSLEDEN

Voorzitter:	Marco Bakermans Klaproos 17 5527 KG Hapert	04977-5862
Secretaris:	Renée Loos Lensheuvel 37 5541 BA Reusel	04976-3049
Penningmeester:	Geert Sanders J. Goossensstraat 33 5528 BD Hoogeloon	04978-2139
Biologisch secretaris:	Pieter Wouters Lensheuvel 37 5541 BA Reusel	04976-3049
Algemeen lid:	Bob van de Wijk St. Leonardusstraat 48 5614 EJ Eindhoven	040-115651

INHOUD: jaargang 13 no. 3 (1987)

Jan Wouters	Van de redactie.	1
Henk Hendriks	Bijzondere waarnemingen in de Kempen 1986.	2
Kees Hendriks	Het Lake District.	10
Harrie de Louweren	Vakantie in Zwitserland.	14
Lex Peeters	Onbekende gebieden: Het Zwartven.	16
Jan Wouters	Voor U gelezen.	20
Lex Peeters	Vogelvaria.	21
Piet van Happen	Wist U dat...	24